

Shivchei HaBesht

I asked the Messiah: When will you come? And he answered me: Hereby you will know, when your teachings will become known and revealed in the world, and your wellsprings will burst forth to the furthest extreme, that which I taught you and you comprehended, and they too will be able to engage in unifications and elevations as you can, and then all the husks will be removed, and it will be a time of favor and salvation. And I wondered about this, and I was greatly distressed about the great length of time: When can this be? But what I learned when I was there is three charms and three holy names. They are easily learned and explained. And I thought: It is possible that with this people my age will also be able to reach a level like mine

שבחי הבעש"ט ע"ו

שמעתי מהרב שהיה אומר בזה"ל מרגלא בפומי' דהצדיק יעקב יוסף ז"ל נקל לו לומר עשרה חילוקים מלהתפלל ש"ע אחת. ושמעתי מר' זוסיא מאנפאלי כשנסע מאחיו ר' אלימלך דרך זאלקווא עמדתו בבהמ"ד במקום אחד להתפלל והיה התפילה זכה וברורה כערך תפילות הבעש"ט. ולא ידעתי מאיזה סיבה ואמרו כי במקום זה היה המקום של בעהמ"ח ספר תולדות יעקב יוסף.

תולדות יעקב יוסף

וא"כ איך יאמר המוכיח שהוא עכ"פ איזה ראש בעיר או בדור איך פתח פיו בתוכחת מוסר לבני העולם שהם עושין כך וכך הלא יאמרו אתה הגורם הגם שהוא יאמר שהם גורמים מ"מ מאן מוכח ולכאורה שב ואל תעשה עדיף לזה ביאר הפסוק באמת הוכח לעצמך ואח"כ תוכיח לחברך וז"ש ולא תשא עליו חטא דייקא וק"ל.

צוואת הרא"ש קמא

זהו רמז הפסוק בכל דרכיך דעהו וכו'. פירוש בכל דרכיך הכבושים צריך האדם בעצמו לידע היטב איך ילך ויתנהג בהם. וזהו יכול האדם לידע ולהתנהג והוא פירוש והוא יישר ארחותיך דאפי' אותן הדרכים שאינם כבושים וישר לפניך ויהיו לך לסייע ועזר שלא תתעה.

זה כלל גדול: בכל מה שיש בעולם יש ניצוצים הקדושים אין דבר ריק מהניצוצים אפי' עצים ואבנים אפי' בכל המעשים שאדם עושה אפי' עבירה שאדם עושה יש בה ניצוצות השבירה. ומה הוא ניצוצות השבירה היא התשובה. ובשעה שעושה תשובה על העבירה מעלה הניצוצות שהיו בה לעולם העליון. וזה שאמר נושא עון פירו' נושא עון ומעלה העון למעלה. וזהו גדול עוני מנשוא להרימו ולהעלותו לעולם העליון.

ספר

זמיר עריצים

להכרית כל הקוצים. וכל הנעצוצים. אשר קמו בעדת
היהודים. כת אחת ונקראים בשם חסידים. היו
לצנינים וצדים. צדקותיהם כבגד עדים. תפילתם בקולות
ולפידים. מלאים חמס ובגד בוגדים. מזאבי ערב חדים. רופאי
אליל והפסל. דורסים וטורפים כארבה והחסיל. שינו נוסח
התפילה. בכל מלה ומלה. בלי טעם ועילה. אין דרך ואין
מסילה. הניחו התורה. הנותנת ללומדיה אורה. לכן קמתי אני
הצעיר מתאבק בעפר רגלי ת"ח וסר למשמעתו של הגאון
מ"ו אליהו ז"ל והדפסתי זה הספר הקטן להיות למוכרת. לדורי
דורות. ולא יהיו כחסידים דור תהפוכות. וילמדו איש את
רעהו לאמור דעו את ה' ויציבו להם ציונים ללכת בדרכי
אבותינו. כי הם שלמים אתנו. ואנשי בריתנו. ה' מלכנו
הוא יושיענו :

אחינו בית ישראל, הלא ידעתם חדשים מקרוב באו לא שערם אבותינו, שתחברו כת חשודים [...] ועושים אגודות לעצמם ודתיים שונות מכל עם בני ישראל בנוסחי התפילות [...] וגם שואגים בתפילת שמונה-עשרה תיבות לע"ז מגונות ובשיגעון יתנהגו, ואומרים שמחשבותם משוטטות בכל עולמות [...] ומבטלים תלמוד תורה כל עיקר, ושגור בפייהם תמיד למעט בלימודים ושלא להצטער מאוד על עברות שבאו לידם [...] כל ראשי עם ישראל יעטו מעיל קנאה, קנאת ה' צבאות [...] וכבר עקרנו מחשבת הרעה ממקומנו, וכשם שעקרנו מן המקום הזה [...] כן יעקרו מכל המקומות

מכתב קדוש

מאת הרב הגאון מופת הדור שרגא דנהורא בוצינא קדישא חסידא ופרישא
 קדוש יאמר לו כקדושת מוהר"ר שניאור זלמן זצוק"ל וי"ע מק"ק לארי אשר
 השיב לאנשי שלומינו חסידי ק"ק ווילנא יע"א.
 (על הוויכוח עם הגר"א ז"ל)

אהובי אחי ורעי העומדים על התורה ועל העבודה, אנ"ש המניין דק"ק ווילנא,
 ה' עליהם יחיו נס"ו.

אחד"ש, פתח דברי יעיר אוזן שומעת קושט אמדי אמת לאמיתו בדבד הויכח
 עם שכנגדינו.

אילו היה באפשרי לבא לידי גמר נכון עמהם, בוודאי אין לך מצוה גדולה מזו
 לעשות שלום בישראל ואת מי אין כמו אלה, אך מה לנו לעשות ולא עשינו, והרבה
 מאד טרחנו בזה ולא עלתה בידנו, נקיים אנהנו מה' ומישראל.

הנה מראשית כזאת הודענו והלכנו אל הגאון החסיד נ"י לביתו להתווכח עמו
 ולהסיר תלונותיו מעלינו, בהיותי שם עם הרב החסיד המנוח מהוד"ר מענו"ל
 האראסנער וצלה"ה, וסגר הדלת בעדנו פעמיים, וכאשר דברו לו גדולי העיר:
 רבנו, הנה זה הרב המפורסם שלהם בא להתווכח עם כת"ה, וכאשר ינוצה בוודאי
 הנה בזה יהיה שלום על ישראל, דחה אותם בדיחויים, וכאשר החלו להפציר בו מאד
 חלף והלך לו ונסע מן העיר ושהה שם עד יום נסיעתנו מהעיר, כידוע לוקני עירם.

ואח"כ במדינתנו נסענו לק"ק שקלאב ג"כ לוויכוח ולא עלתה בידנו, ועשו לנו
 מעשים אשר לא יעשו, ושינו טעמים והכסחתם אשר הבטיחו תחילה שלא לעשות לנו
 מאומה. רק כראותם שאין להם מה להשיב על דברינו באו ביד חזקה, ותלו עצמן
 באילן גדול, הגאון החסיד נד"ו.

ובאמת אנו דנוהו לכף זכות, להיות כי כבר נחלט הענין אצלו בהחלט גמור בלי
 שום ספק ספיקא בעולם, ונגמר הדין אצלו על פי גב"ע דכים וכן שלמים המוחזקים
 בכשרות לאדם הרואה לעינים, ועל פי זה כששמע איזה ד"ת מהסרסור הידוע אשר
 יפרש את כל זה לא השקיף בהשקפה לטובה ולהפך בזכות, כי אולי הסרסור שינה
 בלשון קצת, וידוע כי בשינוי לשון קצת ישתנה הענין מהיפך אל היפך ממש, וכל
 שכן שלא עלתה על דעתו כי אולי יש אתם דבר ה' על פי אליהו ז"ל להפריש
 ולהפשיט הגשמיות שבזהר הק' בדרך נסתרה ונפלאה ממנו, רק שצריכה קבלה פה
 אל פה ולא ע"י סרסור הנ"ל, ומפני שלמדרגה גדולה כזו צריכה קדושה רכה ועצומה,
 בהיפך ממש ממה שנתאמת לו על פי עדים נאמנים בעיני כבודו, וכולי האי לא טעו
 אינשי מן הקצה אל הקצה ממש, ולזאת לא רצה לקבל מאתנו שום טענה ומענה
 ותירוץ בעולם וכיאור על ד"ת ששמע ולא שום דבר בעולם.

והנה מכותל מכתבם של מעלתם ניכר ומובן אלי שכל זאת לא נעלם ממעלתם, נוכח פניהם היה, רק שעיקר סמיכתם על ב' אנשים חשובים שיהיו מכריעים הדין עם מי וכו'. ולא מחכמה שאלו על זה, דווראי חשיבותם כלא ממש חשיבא קמי להכריע נגד דעת הגאון החסיד אשר ישים בפי שלוחו ר' סעדי' ⁶, אשר יאמר הכל בשם רכו, וראי לא מרעת עצמו, ובפרט בביאור ס' ליקוטי אמרים ודומיו, אשר יסויתם בהררי קודש הקרשים האר"י ז"ל. ולפי הנשמע אין במדינות ליטא מי שירום לבבו שלא לבטל דעתו מפני דעת הגאון החסיד, ולאמר בפה מלא אין בפיהו נכונה ח"ו, כי אם כמדינות הרחוקות כתוגרמה ואיטליא ורוב אשכנז ופולין גדול

וקטן ⁷, ובזאת חפצתי באמת, ובפרט בענין האמונה, אשר לפי הנשמע במדינותינו מתלמיריו אשר זאת היא תפיסת הגאון החסיד על ספר ליקוטי אמרים ודומיו, אשר מפורש בהם פי' "ממלא כל עלמין" וג"לית אתר פנוי מניה" כפשוטו ממש, ובעיני כבודו היא אפיקורסות גמורה לאמר שהוא ית' נמצא ממש ברברים שפלים ותחתונים ממש, ולפי מכתב מעלתם על זה נשרף ספר הידוע ⁸, ובפירושו מאמרים הנזכרים יש להם דרך נסתרה ונפלאה, ומלא כל הארץ כבודו היינו השגחה" וכו', ומי יתן ידעתי ואנחהו ואערכה לפניו משפטינו, להסיר מעלינו כל תלונותיו וטענותיו הפילוסופיות אשר הלך בעקבותיהם, לפי רברי תלמיריו הנ"ל, לחקור אלקות בשכל אנושי, וכאשר קבלתי מרבתי נ"ע תשובה נצחת על כל דבריו, ואם יקשה בעיניו לחזור מדרכו אשר גרל בה מנעוריו, ולא יתקבלו רברי בעיני כבודו, אז במקום גרולתו תהיה ענותנותו לבאר היטב כל טענותיו עלינו בנידון אמונה זו, חרות על הלוחות בכתב ע"י חר מן קמיא דקיימין קדמוהי, ויבא על החתום בכבודו ובעצמו, ואני אבוא אחריו ומלאתי את דבריו, להשיב על כל טענותיה, ג"כ כתוב וחתום בחתימת ידי, ושני המכתבים יודפסו וישלחו לכל חכמי ישראל הקרובים והרחוקים שיחוו דעתם בזה, כי לא אלמן ישראל מאלקיה, וימצאו רבים וכן שלמים ברעת הורה ורעת נוטה להכריע, ולא ישאו פני כל איש, ואחרי רבים להטות, ובזה יהי' שלום על ישראל.

ה. הפרזה בדבקות החסידית

סיפר לי אבא הרב ז"ל, שהוא שאל את ברדיצ'בסקי: מה איתך? הוא הסביר לו, שהוא גדל בסביבה חסידית. היו כמה אנשים גדולים בחסידות, אך לפעמים נפטר הרבי ולא נשאר ממשפחתו אדם מבוגר למלא את מקומו בהדרכה רוחנית לציבור, אלא נער צעיר או ילד. אך אחד מיסודות החסידות הוא הדבקות האישית ברבי, והנה לחסידות יש קצת שייכות עם הקבלה והזהרה. ושם מסופר על רב המנונא, שאולי הוא אותו רב המנונא שמוזכר בגמרא, וכשהוא נסתלק, השאיר בן צעיר בעל כשרון וקדושה, שקראו לו ינוקא. אז גם בחסידות, כאשר נסתלק הרבי ונשאר לו בן צעיר, הכתירו אותו כרבי וכינו אותו ינוקא. כך היה המצב בסביבה של ברדיצ'בסקי. לעומת הרבי, תלמיד חכם לא היה חשוב, וגם הרב לא תפס מקום, הוא היה מעין פקיד ששואלים אותו הלכות בשר וחלב, כשר וטרף. הרבי היה בעל ערך. וגם כשהוא היה ינוקא, היתה לו קדושה של רבי, וכל תלמיד חכם, ואפילו הרב בעצמו, היה מרגיש בפנים שפל ומושפל בנפשותיו לעומת הקדושה של הינוקא.

ברדיצ'בסקי סיפר שגדל שנתיים שלוש בבית סבו, שהיה יהודי תלמיד חכם, ועוסק בתורה, אך באשר לידישקייט, דבקות ויראת שמים, היה מקושר לרבי. התלמיד חכם הגדול היה נכנע, שפל ומושפל, ודבק דבקות חסידית בינוקא. יום אחד הוא אמר לנכדו: מיכה יוס'לה צריך לנסוע לרבי. כמובן, זאת לא הייתה פעם ראשונה. לא הרחק, מבית הרבי היה בית גדול עם גבאים שמשים ושומרי הסף, והרביל"ה יושב לו על כסא מלכותו, מקבל פתקים ומקבל פדיונות, אדם פיקח מחונך ומסודר, שידע היטב את כללי המשחק. הוא ישב בחדר הפנימי של כמה חדרים, בפני דלתות פתוחות, ונתן הוראה: משום כבוד התורה תנו לשלמה הרב להכנס קודם. הוא קיבל פקודה, וניגש: עוד מעט יזכה לגשת אל הינוקא. עוד מעט התלמיד החכם הזה יזכה לנגוע באצבעותיו של הינוקא, ולקבל ברכה. הוא נכנס מעבר למחיצות היציע וניגש אל הינוקא. הרבי, שכבר הכירו מקודם ברכו לשלום: שלום עליכם, שלמה וואס מאכטס דא, מה אתה עושה? לאחר מכן, אותו נער כשרוני, שאל את הרבי התלמיד חכם הזקן: ביסט אפס פרום, האם אתה ירא שמים. הוא בחן אותו אם יש לו יראת שמים כהוגן! כל זה בנוכחות הנכד מיכה יוס'לה. בסביבה הזאת לא היתה יידישקייט אחרת. כך היתה דמות היהדות: קשר של דבקות והשפעה עם הנער הזה, הרביל"ה. ברדיצ'בסקי סיפר, שזה מה שגרם לו, אחרי שנים אחדות כאשר התבגר ועמד על דעתו, להתרחק מהיהדות. אם זאת היידישקייט - ואחרת לא ידע - שנער צעיר כשרוני יכול להעיז לשאול זקן תמיד חכם גדול, מה מצב יראת השמיים שלו - אם זו יידישקייט - אז יש לתת גט כריתות לכל היידישקייט הזאת.

Rav Chaim of Volozhin, Nefesh Chaim

Gate IV, Chapter 1

Additionally, I desired to include the following in the range of the book's contents:

1. the tremendous obligation of involvement with Torah⁹⁴²Heb.: ei-sek ha-Torah. I translate this as "involvement with Torah", implying that there is an active and intentional element, rather than it being incidental. Rav Chayyim, as it will be seen in this Gate, understands "involvement with Torah" to be constant active engagement with the Torah's actual words and ideas, and not the performance of mitzvot, peripheral involvement with Torah, Jewish life in general, or other activities that promote Jewish life. that's incumbent upon each person of Israel day and night, and

2. to expand a bit in words about the greatness of:

a. the Torah's splendid honor and high degree⁹⁴³Heb.: g'doolah y'kar tif-ahr-ta u-ma-ah-la-ta shel Torah; and of

b. the righteous person who is involved with and attends deeply⁹⁴⁴Heb.: v'ho-geh to it [fem.].⁹⁴⁵With "her" being the Torah, the Torah of compassion being on his tongue so as to gratify his Former and Creator (blessed be His name); and of

c. the person of knowledge who expends effort to support it [fem.], and nourish it [fem.] and to reinforce its [fem.] condition, even after so long for Israel, during which the involvement with the holy Torah was denigrated in each successive generation.

And lo, now, in these generations, due to our many sins, it has fallen very far. It is cast in the hidden recesses of the lowest levels (may the Merciful save us), as we see now for the majority of our nation, as a result of the great difficulty of bearing the burden of earning a living, may God-YHV”H have mercy.

And also some of those who desire to come close to God-Elohi”m⁹⁴⁶Heb.: kirvaht elohi”m yakh-p’tzoon (Yeshayahu 58:2). This verse is used in the context of people who may be sincere about growing close to God but who take the wrong path. By using this verse, Rav Chayyim may be establishing a context in which a desire to approach and grow close to a just God requires truly understanding and integrating into ourselves the foundations of justice, which are the written Torah and the laws that are derived from it., they [emphatic] chose for themselves to make their steady practice, the core of their studies, books that cultivate awe/fear and teach ethical guidance⁹⁴⁷Heb.: sifrei yir-ah u-moo-sar all their days, without making a steady practice—the core of their involvement—with our holy Torah, in scripture and myriad laws⁹⁴⁸Heb.: b’mikra-ote va-ha-la-khote m’roo-bote. Rav Chayyim begins here to define what he considers to be the key features of involvement with Torah (ei-sek ha-Torah). He seems to take as a given that involvement with Torah primarily means the learning of texts, and then putting what’s learned into practice. His central focus here is the definition of what constitutes Torah. He specifically uses two words: mikra-ote and ha-la-khote. Mikra usually refers to the Choomahsh (the five books of Moses), but often includes the entire written Torah. Ha-la-kha usually refers to the texts that derive the Torah’s laws from the Mikra or other sources; this is usually taken to be the oral Torah, which is Sha”s (Mishna and G’mara) and Po-skim (rabbinic responsa). Also refer to Nechemyah 8:8, where mikra means reading from a book (there specifically the Choomahsh) and Bava Batra, perek 1 (yikh-n’soo) and perek 8 (kahtahn b’koolahm rabban yokhanan ben zakai, amroo ahlavh...).. And in their entire lives they have not yet seen the sources of light in the heavens⁹⁴⁹Heb.: m’oh-rote, this being the word that is used for the Sun and the Moon and the stars in the sky. Literally, “the illuminators”, and the light of Torah⁹⁵⁰The light of Torah is mentioned many times in this Gate. See footnote 91 in Gate 1, Chapter 2. has not touched upon them (may God forgive them, for their intention is towards heaven), but this is not the path by which the light of Torah will dwell within them.

And the truth is that books that cultivate awe/fear are like all the righteous ways of God, for the earlier generations had made a steady practice, all their days, of involvement with and rational consideration of our holy Torah, engrossed in the study tents of G’mara, RaSh”Y’s commentary and Tosafote. The flame of the love of our holy Torah burned in their heart/minds like a burning fire, in a pure love and awe/fear of God-YHV”H. Their whole desire was to increase its [fem.] honor and make it mighty. And they expanded their range via many proper students so that the earth would be filled with knowledge.

And as the ages passed, it being the manner of the [evil] inclination, from of old, to be envious of God’s nation when they [emphatic] are treading on the path of God in the way it deserves, it injected poison into them, causing some of the students to focus all of their regular practice and involvement only in hair-splitting intellectualism⁹⁵¹Heb.: pil-pool and nothing else but that⁹⁵²Lacking the quality of awe/fear (yir-ah). And we learned in our Mishna⁹⁵³Mishna Avot 3:21: “If there’s no awe/fear, there’s no wisdom”, and there are many other statements of our sages (OBM) like this, as we’ll bring in chapter 4, G-d willing. For that reason, some of their great ones, the eyes of the community—those whose path in holiness was to be assiduous in correcting the collective of our siblings, the house of Israel—awakened themselves to remove the obstacles and seal the breeches, to lift the barrier from the path of God’s nation. They occupied themselves with rebukes and ethical guidance and character traits, and they authored books of awe/fear to straighten out the nation’s heart/ mind so that they would be involved in the holy Torah and in worship with a pure awe/fear of God.

However every intelligent person whose intellect operates honestly will understand on his own that they didn’t intend therewith to cause the involvement with the main body of Torah to be abandoned (heaven forefend), and to be involved solely, all the time, with their books of ethical guidance. Rather their intention was that the holy nation’s primary steady practice of learning would be only the holy Torah, written and oral, and myriad laws, them [emphatic] being the essentials of Torah, but accompanied by a pure awe/fear of God.

And so it came to be in these generations, because of our many sins, it became inverted. What was high was caused to fall, and some put the primary steady practice of their learning for most of their days only in books of fear/awe and ethical guidance, asserting that the whole purpose of man in his world is to always be involved with them, because they ignite the heart/minds, that then his heart/mind will submit and cause the [evil] inclination to surrender and subdue its desires, and become righteous via good character traits. And the Torah’s crown was set down in the corner. And with my own eyes I’ve seen in one province, that so much has this spread for them, until in most of their study halls there’s nothing in them but a

vast number of books of ethical guidance, and it doesn't have even one complete set of Sha"s. And their eyes are prevented from seeing⁹⁵⁴Ref: Yeshayahu 44:18, their heart/minds from understanding and intellectually knowing, that this is not the path that God chose, that it will not be accepted. And in a little while, as time passes, it could happen (heaven forefend) that they will be without a teacher⁹⁵⁵Heb.: l'lo ko-hein mo-reh, literally: "without a priest teacher". And Torah—what will become of it?

And so, for this reason, whoever is capable with words should stop others, and tell the loyal tribes of Israel, those who awe/fear God-YHV"H and who contemplate His name, about the path on which they can walk towards the light of Torah. Woe is us on the Day of Judgment. Woe is us on the day of rebuke because of the transgression of disruption of Torah⁹⁵⁶Heb.: bee-too-la shel Torah, when He (blessed be His name) becomes zealous for it [fem.] to demand satisfaction for its [fem.] insult.

And first, I'll focus my words⁹⁵⁷Heb.: ah-seem divrahtee. Ref.: Iyyov 5:8. on the matter of involvement with Torah for its own sake⁹⁵⁸Heb.: Torah lishma. Literally "Torah for the name [fem.]" or "Torah for its name [fem.]" We translate it as "Torah for its own sake". Torah lishma is the primary theme of Gate 4.—what "for its own sake" means—for this too is connected to a horrible misunderstanding⁹⁵⁹Heb.: pree cha-taht, ref: Meekha 6:7: pree vitnee, cha-taht nahfshee, denoting the horribly mistaken idea that the sacrifice of a child could atone for a transgression, for there are some who halt themselves from involvement with the holy Torah because they think that the definition of the matter of "for its own sake" is "with a great attachment⁹⁶⁰Heb.: b'd'veikoot ga-dole, without interruption".

And there's an evil even more pathological than this: in their thoughts they hypothesize that involvement with Torah without attachment amounts to nothing, and has no benefit (heaven forefend). And for that reason, when they observe that their heart/mind doesn't arrive at the level where their learning would be with a constant attachment, they don't even start to learn, and the result of this would be that the Torah will fade away (heaven forefend). And as the matter progresses, it will be explained (G-d willing) therefore, the high degree of the holy Torah and of the person who is involved with it [fem.] as it deserves.

To this end, there is a necessity to cite a few of our rabbi's (OBM) statements in the Sha"s and midrashim and Zohar, for in them are discussed the wonders of the holy Torah's high degree and of he who is involved with it, and the magnitude of its reward and punishment (may the Merciful save us). Even though all of those statements are well known and famous, even so I gathered them together to impassion the heart/minds of those who desire to motivate themselves to be attached⁹⁶¹Heb.: l'hit-da-beik to the love of His (blessed be He) Torah, and to motivate themselves to rest⁹⁶²Heb.: l'hit-lo-nein in her awesomely supernal shadow.

ענין עסק התורה לשמה. האמת הברור. כי לשמה אין פירושו דביקות כמו שסוברים עתה רוב העולם. שהרי ארז"ל במדרש שבקש דוד המע"ה מלפניו ית' שהעוסק בתהלים יחשב אצלו ית' כאלו היה עוסק בנגעים ואהלות. הרי שהעסק בהלכות הש"ס בעיון ויגיעה הוא ענין יותר נעלה ואהוב לפניו ית' מאמירת תהלים.

ואם נאמר שלשמה פירושו דביקות דוקא ורק בזה תלוי כל עיקר ענין עסק התורה - הלא אין דביקות יותר נפלא מאמירת תהלים כראוי כל היום. וגם מי יודע אם הסכים הקב"ה ע"י בזה, כי לא מצינו בדבריהם ז"ל מה תשובה השיבו הוא ית' על שאלתו (וכמו שמצינו ב"בי"זא' ואידך ההוא רחמי' הוא דקא בעי'). וגם כי היה די לענין הדביקות במסכת אחת או פרק או משנה א' שיעסוק בה כל ימיו בדביקות. ולא כן מצינו לרז"ל שאמרו על ר' יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא משנה הלכות ואגדות כו'. והיינו כי מהעלותו על לבו תמיד כי עדין לא יצא ידי חובת עסק התורה לשמה במה שלמד עד עתה, לזאת היה שוקד כל ימיו להוסיף לקח תמיד מיום ליום ומשעה לשעה.

ובמשלי רבתא (פ"י):

אר"י בא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקב"ה לדון את כל העולם כולו כו'. בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה -- הקב"ה הופך את פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברין בו כו', והם נוטלין אותו ומשליכין אותו לגיהנם.

בא מי שיש בידו שני סדרים או שלשה - הקב"ה א"ל בני כל ההלכות למה לא שנית אותם כו'.

בא מי שיש בידו הלכות - א"ל בני תורת כהנים למה לא שנית שיש בו כו'.

בא מי שיש בידו תורת כהנים - הקב"ה אומר לו בני חמשה חומשי תורה למה לא שנית שיש בהם קריאת שמע תפלין ומזוזה.

בא מי שיש בידו חמשה חומשי תורה - אמר ליה הקב"ה למה לא למדת הגדה כו'.

בא מי שיש בידו הגדה - הקב"ה א"ל בני תלמוד למה לא למדת כו'.

בא מי שיש בידו תלמוד - הקב"ה א"ל בני הואיל ונתעסקת בתלמוד צפית במרכבה כו'. כסא כבודי האיך הוא עומד כו', חשמל האיך הוא עומד. ובכמה פנים הוא מתהפך כו'. עיי"ש באורך:

ומסתברא נמי הכי, שהרי כמה הלכות מרובות יש בש"ס שבעת אשר האדם עוסק בהם הוא צריך לעיין ולהעמיק מחשבתו ושכלו בעניני הגשמיות שבהם. כגון קניין ופתחי נדה שהן הן גופי הלכות, או המשא ומתן בש"ס וכללי דיני מיגו של רמאות שהיה הרמאי יכול לטעון. וכמעט בלתי אפשר שיהא אצלו אז גם הדביקות בשלימות כראוי:

אבל האמת כי ענין לשמה פירש לשם התורה. והענין כמו שפירש הרא"ש ז"ל על מאמר ר"א בר' צדוק (נדרים נ"א א'¹¹) עשה דברים לשם פעלן ודבר בהן לשמן. ז"ל עשה דברים לשם פעלן. לשמו של הקב"ה שפעל הכל למענהו. ודבר בהן לשמן. כל דבורך ומשאך בד"ת יהיה לשם התורה כגון לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופולפול ולא לקנטר ולהתגאות עכ"ל. דקדק לבאר שינוי לשונו דר"א ב"צ, שבעשיה אמר "לשם פעלן", ובדבור אמר "לשמן". לכן בענין העשיה פירש לשמו של הקב"ה שפעל הכל למענהו. ובענין התלמוד פירש לשם התורה כו'. וכוננתו ז"ל מבואר היינו כי עשיית המצוה ודאי שצריכה להיות למצוה מן המובחר בדביקות ומחשבה טהורה שבטהורות כפי שכלו והשגתו. כדי שיתקלס עילאה לגרום תיקוני העולמות וכחות וסדרים העליונים. זהו 'לשם פעלן' כי "כל פעל ה' למענהו" וארז"ל "לקילוסו". ואם כי ודאי שגם במצות העיקר בהם לעכובא הוא העשיה בפועל. והכוונה היתירה וטוהר המחשבה אינה מעכבת כלל, כמו שנתבאר לעיל סוף שער א' על נכון בע"זה, עכ"ז מצטרף קדושת וטוהר מחשבתו לעיקר העשי' בפועל לעורר ולפעול תקונים יותר גדולים בהעולמות משאם היתה המצוה נעשית בלא דביקות וקדושת המחשבה. אבל על הנהגת האדם בשעת עסק התורה בדיני המצות והלכותיהן אמר 'ודבר בהן' רוצה לומר הדבור בעניני המצות והלכותיהן יהיה לשמן, פי' לשם הד"ת, היינו לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופולפול.

Neo-Chassidut Today

On Chassidus

Excerpted from Rabbi Aryeh Kaplan, Faces and Facets (Brooklyn, 1993), 141.

In the darkest days of Jewish history, Chassidism brought a new hope, a new happiness to millions of people. It brought Judaism to life again, making it meaningful to the masses. The radiance that illuminated two centuries of Jewry may yet have another great purpose to serve.

Interview with Rabbi Moshe Weinberger

<https://jewishaction.com/religion/jewish-culture/rekindling-flame-neo-chassidus-brings-inner-light-torah-modern-ortho-doxy/>

I was once at a conference where it was discussed what kind of Judaism we will have in America 100 years from now. Some people said the trend would be toward Reform. Others said it would be toward the middle, conservative movements. The pessimists said that there would be no problem, given the current rise in intermarriage, for in 100 years, there would be no Judaism at all in America. But one person suggested that 100 years from now, Chassidic Judaism would dominate the American Jewish scene.

I would agree. The Chassidic spirit, the Chassidic philosophy, is certainly the up-and-coming thing. Perhaps this is our answer, the missing ingredient which will provide our coming generation with a new kind of Judaism, a turned-on Judaism . . . Maybe we have to get involved in this love affair of the Chassidim, this love affair with God.

BE: What has most likely triggered those who consider themselves Modern Orthodox to become interested in Chassidus today?

RW: I think it's the same thing that brought the generation in the days of the Ba'al Shem Tov to cleave to him and his teachings. There was a general feeling that God was missing from Judaism, and that the Yiddishkeit that the old generation was serving the young generation was mostly defined by ritual and rote. There was a spiritual vacuum that that generation experienced.

There's a certain humility I've seen among the Modern Orthodox, especially the youth . . . they are prepared to acknowledge a sense of spiritual desolation that they're experiencing. There was and still is a readiness to hear more about Hashem, to find out more about Hashem and develop a personal relationship with Him, as opposed to just keeping a finger on the pulse in the Gemara and, in a more robotic way, observing the rituals of Judaism; to seek a living relationship with God. This is not to say that's only possible within Chassidus. But it certainly resonated hundreds of years ago, and it certainly resonates now, especially with young people.

I find that people have heard thousands of sermons proving how one pasuk and another can [be reconciled], and explaining whether or not we can eat from disposable tin pans without toveling them. These are all very important issues. I'm not, God forbid, making light of any of these things. Every detail of halachah is significant.

However, there was a feeling that the broader picture of all of these details was not coming together. How do they coalesce? How do they come together to bring me to a greater, more effusive and more intense relationship with Hakadosh Baruch Hu?

As Rav Avraham Yitzchak HaCohen Kook wrote many times, the last generation before Mashiach comes will no longer be satisfied with just the details, with just the trees. They will want to be able to see the forest. And whether it's the teachings of Chassidus, or the teachings of the Ramchal or the Vilna Gaon, when a Jew gets a peek at the breathtaking panoramic view of what it means to be a Jew, he's very excited and he wants to have a part of it.

BE: For someone who wants to work on growing in his or her spirituality through Chassidus, which sefer is the best place to start?

RW: Many people in our generation have found that the Nesivos Shalom of the Slonimer Rebbe is a very good starting point. It's been said that Rav Shach, a"h, himself said that the Nesivos Shalom is the Mesillas Yesharim of our generation. The Slonimer Rebbe is able to give over teachings of Chassidus in a wrapping that is more digestible by those who are not accustomed to Chassidus or kabbalah. Another sefer that is very popular and that's very [accessible] is the Shem MiShmuel. He quotes a lot from the Maharal and Kuzari, and [draws upon] machshavah [Jewish philosophy], which appeals to those who are more accustomed to yeshivah learning.

BE: What's the best way to begin working on bettering one's davening?

RW: I get a lot of calls from all over—not just from throughout the country but from different places all over the world—inviting me to seminars to speak, often for a yom iyun, to explain different concepts in the siddur or in tefillah. And while I'm happy to go, it's not a matter of another peirush [commentary] on the siddur or explaining [the tefillah], though it's very valuable to understand what you're saying. But I believe the basic problem is that there is a huge disconnect between Jews and Hashem—and if you don't believe that the Creator is a very real presence in your life, then whom are you going to talk to? There's nobody there. And I think that emunah [belief] is terribly lacking—basic emunah.

To have tefillah that's meaningful, there has to be emunah that's meaningful. That's why I believe there needs to be a widespread revolutionary teaching of emunah and hischazkus [reinforcement] and chizuk [strengthening] of emunah. A Jew who has strong emunah, who believes that Hashem is his father and that Hashem loves him more than it's possible for any human being to love his child, that Jew is going to want to speak to his Father.

But if you don't believe that your Father loves you, if you don't believe that He wants to hear from you, if you don't believe in that relationship and connection, then the best you could do is to come up with some nice chiddushim [novel ideas] to explain the berachos in Shemoneh Esrei. But as far as having real, deep tefillah that's meaningful, and wanting to daven, what kind of davening can there be?

The Koznitzer Maggid said that when a person says "Baruch Atah Hashem," those words should be k'daber ish el re'eihu, like a person is speaking to his most dear and beloved friend. If you don't believe that God is your dear, beloved Friend, that He's your Father and, like the Ba'al Shem Tov says, that He kisses the lips of a Jew as the words of tefillah come out of his mouth—then how are you motivated to speak to Him? You just lose your interest. You feel [as if] it's a one-way conversation, and it's much more fun to go to the Kiddush Club.

BE: But even though some people cultivate emunah and really believe in Hashem, they still struggle to connect to the siddur, the same text every time.

RW: The siddur is magnificent. The problem is within ourselves, in our lack of emunah. Certainly we could supplement our davening from the siddur with the practice of hisbodedus [prayerful meditation in which one talks to God in his own words], something the Chofetz Chaim encouraged. Everybody thinks hisbodedus was started by Rebbe Nachman of Breslov—it's not true. That's how Jews originally davened [before the siddur was canonized]. They spoke to Hashem in their own words.

. . . So one should supplement the davening from the siddur with his own personal tefillos. If a person develops a relationship with Hashem and then revisits the siddur, it's a whole different world. When you're in that place, then those words have deep meaning for you.

However, if there's no sense of shivisi Hashem l'negdi tamid [continuous consciousness of God's presence], then tefillah is meaningless. Unless a person believes deeply that "I'm standing here and God is listening to me," then whatever new ideas he has about the siddur is just another form of learning. But if he believes with all of his heart shivisi Hashem l'negdi tamid, and he cultivates a relationship with God, then those very same old words become exceedingly beautiful in his eyes and take on the kind of meaning that they were meant to have.